

ZA DŽĚŁO A CHLĚB WE ŁUŽICY

tekst: Constanze Knappe, přeložk: Božena Braumanowa

Serbscy předewzaćeljo su sebjewědomiši. Je dale a samozrozumliwiša wěc, zo so z dwurěčnym napisom na zawodže zjawnje k swojej serbskej narodnosći wuznawaja. Nawěški w nowinach su serbske abo dwurěčne, hospodarskopolitiske zarjadowanja wotměwaja so tež serbsce. Młodži předewzaćeljo wědomišo z tutej temu wobchadžeja. Swět je jim šěroko wotewrjeny. Na studiju a dalekubłanjach rozhladuja so druhich kónčinach a wróca so z nowej perspektiwu do domizny – tež z nazhonjenjom, zo su we wukraju narodne tradicije tež w hospodarstwje žiwe. Tež we Łužicy tajke tradicije hižo přez generacije su, móhli pak so tu a tam wědomišo hajić. To serbskich rjemjeslnikow a přemysłownikow k tomu pohnuwa, ze sponsoringom abo darami serbske kulturne žiwjenje na wsach dale podpěrować, kaž na příklad kóžde lěto nazymske koncerty abo 2012 EUROPEADU, europske mišterstwa narodnych mjeńšin we Łužicy.

Wuznaće k serbskim korjenjam je to jedne, mechanizmy wičneho hospodarstwa to tamne. Za čas přewróta knježace přece, zo měli komuny w serbskich kónčinach při wudželenju nadawkow serbske firmy bóle wobkedžbować, wšak zakon wobmjezuje. A serbske předewzaća trjebaja tež nadawki Němcow, přetož njemóža jenož ze serbskeje wokoliny žiwe być. Dyrbja so tuž, kaž kóžde druge hospodarske předewzaće, z kwalitu a spuščomnosću přesadzić.

Zwjazk serbskich rjemjeslnikow a předewzaćelow bu 1997 založeny, zo by serbske hospodarske zajimy lěpje zastupować móhł. Towarstwa z tutym wusměrjenjom dotal njeběše. Serbske hospodarske zwjazki, kiž kónc 19. lěstotka nastachu, běchu ratarske abo wikowanske drustwa. Wšako běchu Serbja přewažnje ratarski lud, z čehož do džensnišeho jich wuska zwjazanosć ze statokom a serbskej zemju wuchadža. K předchadnikam džensnišeho zwjazka slušese 1918 w Chrósćicach založeny Serbski zwjazk w Budyšinje. Jedyn z jeho zaměrow bě, „serbskemu džěłaćerjej k dosahacej mzdžě doma we Łužicy dopomhać a jemu zasydlenje w domiznje zmóžnić ...“¹. Tute žadanje je do džensnišeho aktualne.

Zwjazk předewzaćelow ma wjace hač 60 člonow, wot jednotliwca hač k srjedzostawskemu předewzaćelej. Towarstwo je politisce a konfesionalnje neutralne. Mjezsobna podpěra a pomoc, zo byštej so ludžom we Łužicy mzda a chlěb zaručaťoj, njebě za Serbow dohi čas jenož prašenje hospodarskeje eksistency, ale tež narodneho přichoda. Pobrachowace džěłowe a wukubłanske městna wuskutkowachu wotchad ludži, wosebje młodšich a mladych, kotřiž běchu potom serbskemu ludej jako wužiwarjo řeče zhubjeni. To pak je so zaso k lěpšemu změniło. Hdyž młodži Serbja wukubłanskeho městna dla swoju domiznu wopuščá, zaleži to zwjetša na specielinej powołanskej kwalifikaciji. Přetož

¹ Musiat, Siegmund: Sorbische/Wendische Vereine 1716 – 1937. Ein Handbuch. Domowina-Verlag Bautzen 2001, St. 351

mjeztym je tu wjace wukubłanskich městnow hač wučomnikow. Tole sej kónc 1990tych lět nichtó njeby myslit.

Dwurěčne wukublanje wučomnikow, wo kotrež stej so Domowina a zwjazk předewzaćelow lěta dołho prócowałoj, hodži so w powołanskej šuli lědma zwoprawdźić, ale we wukubłanskich zawodach dosć derje funguje. Tola wučba serbsčiny njemóže wěc předewzaćela być. Hižo něšto časa kooperuje zwjazk předewzaćelow ze Serbskej wyšej šulu Ralbicy, zo by zajimcow za serbske rjemjesto wabił. 2012 organizowaše přeni raz ekskursiju do firmow ze wšelakimi powołanjemi, započejo wot ručneho džěła hač k najmodernišim technologijam. Šulerjo dožiwichu, zo njeje serbsčina jenož powostank ludoweje kultury, ale žiwy komunikaciski srědk w hospodarstwje. Runje z tutym aspektom zaběraše so 2006 konferenca Domowiny z titlom „Serbska rěč a hospodarstwo“. Projektne dny, praktikumy šulerjow a prózdninske džěło pokazuja serbskim šulerjam powołanske perspektiwu we Łužicy a z tym w domiznje.

W lěće 2000 přistupi ZSRP Domowinje. Z tym zdoby sej třěšny zwjazk Serbow wjace kompetency w hospodarskich temach. Z toho časa skutkuje tež samostatny wobłuk zwjazka předewzaćelow w Delnjej Łužicy. Z časa rozšěrjenja EU do wuchoda lěta 2004 wobdžěła so zwjazk prawidlownje na zetkanjach předewzaćelow w Pólskej, haji kontakty do Čěskeje a ze słowjenskeje mjeńšiny w Awstriskej abo jězdzi na ekskursije do baltiskich statow. Serbsčina při tym wšudže dorozumjenje wolóža.

Z: Constanze Knappe: Im Zeichen des Lindenblatts. Die Domowina – Bund Lausitzer Sorben e. V. auf dem Weg in die Zukunft. 2., předžěłany nakład, Budyšin 2013, St. 20, 21.